

Hoe staan wij tegenover armoede
Maria Seurinck

1 Samenvattend overzicht van het artikel

* In een eerste deel is er een cijfermatige benadering van armoede. Daaruit blijkt dat in België 5% inwoners van het Vlaamse gewest onder de armoedegrens leven; 15% in het Waals gewest en 28% in het Brussels hoofdstedelijk gewest. Telkens gaat het om een beïnvloeding waarbij gezondheidszorg, onderwijskansen, digitale ongelijkheid en vrijetijdsparticipatie vermengd elkaar beïnvloeden. Wie eraan wil sleutelen zal dan ook op veel vlakken aan de slag moeten.

° Het tweede deel van de bijdrage is een concreet verslag van de dagelijkse omgang met armoede in De Kerit, de armenzorg in het decanaat Roeselare (West-Vlaanderen). Er wordt afgerekend met een aantal vooroordelen: het is hun eigen schuld (maar vaak dragen mensen de leegte mee van het missen van een warme thuis). Het zijn profiteurs (maar wat als het lot tegen zit en je maar half op de hoogte bent van de juridische gevolgen van je handelen?). Vreemdelingen en leefloners zijn de oorzaak van de enorme staatsschuld. Vandaar de eis om een strenger migratiebeleid, verminderen van opvangplaatsen en beperking van uitkeringen. Voor sommigen is het zonneklaar: alles moet van de overheid komen!

Maar dan komt d auteur op het belang van de verantwoordelijkheid van iedereen. De ‘kleine goedheid’ kan al een groot verschil maken. Hoe verwelkomen wij mensen die hier door omstandigheden aanbeland zijn? Welk vertrouwen en krediet krijgen zij van hun werkbaas?

Het is een diaconale opdracht van de plaatselijke kerkgemeenschap om de zorg voor de armen, destijds heel sterk opgenomen door kloostercongregaties, aanvullend bij, verwijzend naar en samenwerkend met de gemeentelijke diensten te blijven prioritair vinden. Op veel plaatsen is de kerk daar actief zoekend rond en betekent zij een pluspunt door ‘hart’ en ‘geweten’ in deze opdracht te stoppen..

2 Methodische suggesties

* De overwegingsvragen leiden naar de kern van het gesprek over ‘hoe omgaan met mensen in armoede’. Ook binnen de groep kunnen er vooroordelen leven. Vaak smelten ze als was voor de zon wanneer mensen met concrete toestanden worden geconfronteerd en ze samen op zoek gaan naar oplossingen. In scholen, op het werk, in sportverenigingen, overal.

* Het vraagt moed en volharding om de ‘dooddoeners’ te counteren vanuit nuanceren en concrete inzet voor en met armen. De ‘armoede’ in de redenering van sommige mensen die wit-zwart-denken is immers groot!

° Onder nr. 3 vind je een schrijnend getuigenis van een jonge Somalische vluchteling die in België op weg is om zijn toekomst uit te bouwen, maar die in een schilderij van Frits Van den Berghe getiteld *Helse rit zijn eigen vlucht herkent*.

* Onder nr. 4 vind je een bericht van 13 sept. ll. in DS (dus bij het begin van de vorming van de federale regering door formateur De Wever) waaruit blijkt hoe in de politiek de kloof arm-rijk in ons land bestendigd wordt. De kiezer heeft in Franstalig België rijkelijk de politicus beloond die de grootste inkomens bespaard wil zien van ook maar de geringste nieuwe belastingen. Zijn wij ons daar voldoende van bewust?

3 Helse rit, schilderij van Frits Van den Berghe uit 1929
(Je kan het schilderij in kleur opzoeken op internet.)

Abdufatah Mahadi Said is medewerker van Het Kunstuur. Hij kwam negen jaar geleden als vluchteling uit Somalië in ons land aan. Hij spreekt over ***Helse rit*** van Frits Van den Berghe uit 1929.

Mijn helse rit

Toen ik vluchtte uit Somalië was ik veertien jaar. Ik wilde weg. Er was geen school. Ik was arm en ik wilde niet vechten in het leger. Ik vertrok op een morgen met vrienden met de boot naar Jemen. Mijn moeder liet ik

achter met een gebroken hart.

Eén jaar was ik onderweg. Eerst te voet door de woestijn. Dan vanachter op een camion door Soedan. We waren met veel. Wie van de camion viel, werd achtergelaten. Maar het ergste was Libië. Daar moest ik werken als een slaaf. Dat was verschrikkelijk. Toen kon ik met een boot de gevaarlijke overtocht naar Italië maken. En vandaar naar België.

Toen ik in België aankwam, lag ik eerst maanden in mijn bed. Ik was moe. En ik miste mijn moeder. Maar nu ben ik tweeëntwintig jaar en alles gaat goed. Ik doe aan atletiek en werk in *Het Kunstuur* in Mechelen. En vooral: ik hoor mijn moeder weer aan de telefoon.

grote mate worden ze vervangen door jongeren. Voor hen zijn ze een voorbeeld en een stimulans. De geschiedenis is niet te vatten in een mensenleven. Meer dan wij zijn de armen bewust van hun vergankelijkheid. Het komt er op aan dat onze bijdrage aan de geschiedenis een bijdrage mag zijn in de goede richting.

4 Voorbeden *Tussenin volgend refrein zingen: (melodie Heman Verbeek)*
[https://kerkliedwiki.nl/Geloven begint in het opstaan van armen](https://kerkliedwiki.nl/Geloven_begint_in_het_opstaan_van_armen)
Refrein: Geloven begint in het opstaan van armen.
Hopen begint in het diepst van de wanhoop.
Liefhebben waar je geen liefde meer hebt.

*Laat ons bidden tot God
die alle mensen wil laten delen
in de rijkdommen van de schepping.*

Voor een groot deel van de mensheid dat niet genoeg te eten krijgt.
____ Voor de daklozen en rechtelozen links en rechts ter wereld. **Refrein**
Voor de jongeren uit kansarme milieus die nauwelijks toekomstperspectief hebben.
____ Voor de slachtoffers van kinderarbeid en kinderprostitutie. **Refrein**
Voor de politieke leiders en economen van wie oplossingen verwacht worden voor deze zonden van onze tijd.
____ Voor de groepen in onze samenleving die het opnemen voor de onderdrukten, de achtergestelden en misdeelden.
Voor onszelf, hier bijeen, en voor alle andere mensen die zich van hun rijkdom nauwelijks bewust zijn. **Refrein**

5 Slotgebed

God, leer ons de tekenen des tijds verstaan en ter harte nemen,
opdat de armen van deze wereld niet gewapenderwijs hoeven komen te halen wat hun menselijkerwijs toekomt.
Geef ons de moed om krachtdadig mee te werken aan de herschepping van deze wereld tot uw koninkrijk.
Dat vragen wij U door Jezus
die ons op die weg is voorgedaan. Amen.

(Voorbeden en slotgebed Kees Pannekoek, Heel de wereld, p. 18 Armoede).
Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be

Kijk goed naar dit schilderij. Je ziet een koe die door de lucht vliegt. Op haar rug zit een persoon met grote zwarte ogen. De koe vliegt boven een stad en boven de woestijn.
Het schilderij heet: Helse rit. Het is niet vrolijk, maar mij doet het denken aan mijn eigen lange tocht, die ik nooit zal vergeten. Ik was toen veertien jaar.

4 Bouchez scoorde 30 procent door de belangen van de 10 procent rijksten te verdedigen (Vrijdag 13 september 2024, De Standaard)

Zelfs de zeer bescheiden meerwaardebelasting die formateur Bart De Wever voorstelde schoot Bouchez af. Zelfs een symbolische correctie is dus voor de liberale hardliners onverteerbaar, schrijft Paul Goossens. (...) De blikvanger van de (toenmalige) nota-De Wever was opmerkelijk genoeg de meerwaardebelasting van 10 procent op de verkoop van aandelen en obligaties. Daarmee hoopte de formateur Vooruit te paaien, maar het pakte anders uit. Ondanks de ontsnappingsroutes die De Wever de beleggers aanreikte, kraakte MR-voorzitter Georges-Louis Bouchez het voorstel af. Politiek analisten hadden het toen over de kapsones van een mega-ego. (...) Ook in de federale formatie ontbreekt elk pleidooi voor een nieuw sociaal contract. Zo verwonderlijk is dat niet. Liberale en conservatieve partijen lusten er zelden pap van. De lasten op arbeid verlichten was ook de topprioriteit in het fiscale hervormingsplan van minister van Financiën Vincent Van Peteghem (CD&V). Dat plan flopte, omdat (alweer) Bouchez zijn middelvinger omhoog stak. Hij pikte het niet dat grote vermogens (een beetje) zwaarder belast zouden worden. Zo kapseisde de fiscale hervorming, en legde Bouchez de fundamente van zijn electorale triomf op 9 juni. Inkomen uit vermogen is in België onvergelijkbaar veel geconcentreerder dan inkomen uit arbeid. Terwijl de armste helft van bevolking niet eens 8 procent van de nationale rijkdom bezit, heeft de 10 procent rijkste Belgen de beschikking over 57 procent van het vermogen. Dat maakt de electorale prestatie van Bouchez pas echt opmerkelijk. Terwijl hij zeer nadrukkelijk de selecte club van de happy few verdedigde, slaagde hij er toch in om zowat 30 procent van de Franstalige stemmen binnen te rijven. Voor de grote vermogens betekent die score pure **winst**

Suggesties voor een gebedsmoment
(ook apart opgenomen als **bijlage 2** om eventueel voor de groep af te drukken).
Oefen vooraf even het refrein bij de voorbeden. Zie nr. 4

1 Beginlied: Z.J. 569 God die leven hebt gegeven

Met opmerkingen [a1]:
Met opmerkingen [a2R1]:

Klik op de link hieronder voor de muziekopname

Z. J. 569 God die leven hebt gegeven.mp3

God die leven hebt gegeven in der aarde schoot,
alle vrucht der velden moeten w' U vergelden,
dank voor 't daaglijks brood.

Niet voor schuren, die niet duren, gaaft Gij vruchtbaarheid,
maar opdat op aarde, in uw goede gaarde,
niemand honger lijdt.

Maar wij rijken, ach wij blijken hard en onverstoord.
Open onze oren, Heer, opdat wij horen
't roepen aan de poort.

Wil dan geven, dat ons leven zelf ook vruchtbaar zij.
Laat in goede daden 't werk van uw genade
opgaan sterk en vrij.

2 Eerste lezing uit de Jacobusbrief (2,1-10)

Broeders en zusters, het geloof in Jezus Christus, onze glorierijke Heer, staat niet toe dat u mensen op hun uiterlijk beoordeelt. Stel dat uw samenkomst wordt bezocht door iemand die prachtige kleren en gouden ringen draagt, en tegelijkertijd door een arme in vodden. Als u dan de eerste met alle zorg omringt en tegen hem zegt: ‘Neemt u plaats, hier zit u goed,’ terwijl u tegen de tweede zegt: ‘Ga daar maar staan, of ga maar bij mijn voetenbank op de grond zitten,’ maakt u dan geen ongeoorloofd onderscheid en wordt uw oordeel niet door verkeerde overwegingen bepaald? Luister, geliefde broeders en zusters: heeft God niet juist hen die naar wereldse maatstaven arm zijn, uitgekozen om rijk te zijn door het geloof en deel te krijgen aan het koninkrijk dat hij heeft beloofd aan wie hem liefhebben? Maar u behandelt arme mensen met minachting. Zijn het dan niet de rijken die u onderdrukken en u voor de rechter slepen? Zijn zij het niet die de voortreffelijke naam die over u is uitgesproken, door het slijk halen? Wanneer u echter het koninklijke gebod volbrengt dat de Schrift geeft: ‘Heb uw naaste lief als uzelf,’ dan handelt u juist. Maar als u op het uiterlijk afgaat, begaat u een zonde en bestempelt de wet u als overtreders. Wie de hele wet onderhoudt maar op één punt struikelt, blijft ten aanzien van alle geboden in gebreke.

3 Bezinnende tekst (rustig voorlezen)

Op de Vredeswake in Langemark op zondag 1 maart 2015 kwam o.m. Roger Ponseele getuigen. Hij is een priester-in-zending in El Salvador, daar reeds 54 jaar werkzaam bij de armen. Hij had het over: “Wat heb ik van de armen geleerd?” Zijn inzet dààr, kan ook ons inspireren.

Jose Ignacio Ellacuria, gewezen rector van de katholieke universiteit in San Salvador en martelaar, zei dat we best de eerste zaligspreking als volgt moeten lezen: " Niet: zalig de armen van geest; wel: zalig de armen met geest, met geestdrift, vervuld van de kracht van de Heilige Geest, armen dus met initiatief, overtuigd dat ze iets aan hun situatie kunnen doen." Wat ik nu ga zeggen heb ik geleerd aan die armen met geest en geestdrift. Ik heb er zo honderden, duizenden mogen ontmoeten in El Salvador.

1) Van die armen heb ik geleerd dat het beter is **de dingen samen te doen** dan elk voor zich. De vrijheidsstrijders indertijd vormden een compacte groep, sterk gestructureerd, ieder met zijn specifieke taak en allen met eenzelfde ideaal. Je mag niet vergeten dat de strijd van die eenvoudige mensen de VS, de regering en het leger gedwongen hebben om te onderhandelen; onderhandelingen die geleid hebben tot een aantal goede vredesakkoorden, met de mogelijkheid verder te werken aan een steeds meer democratische maatschappij met sociale rechtvaardigheid. (...)

2) Van die armen heb ik geleerd dat het beter is **je hart te vullen met hoop** dan met ontmoediging en wrok. Zowel de recente geschiedenis van het volk van El Salvador als de ruimere geschiedenis, leren ons dat dit volk al eeuwen leeft onder uitbuiting en verdrukking. Soms gebeurt dat op brutale wijze, soms op meer subtiele wijze. Ze zitten al een keer in hun zaagbak, maar heel vlug steken ze de kop weer boven: ze hopen, ze geloven en nog beter ze vertrouwen. Vrouwen lijkt me beter dan geloven. Geloven zegt nog te veel dat we het weten. We weten zo weinig maar we vertrouwen. Ze vertrouwen in zichzelf. (...) Ze vertrouwen op de anderen. Onder die anderen is er veel goede wil, denken ze. (...). Als diep religieus volk vertrouwen ze ook op God. Het gaat om de God van Jezus, die wil dat ieder zich ten volle mag realiseren. Als wij op het einde van de wake in El Mozote waar het leger (noot: tijdens de oorlog van de jaren '80) meer dan duizend mensen had vermoord, de handen in mekaar slaan, en samen zingen: “Habra un dia en que todos al levantar la vista... Er komt een dag waarop we een nieuwe wereld gaan zien met recht en rechtvaardigheid”, dan voel je dat er een hele boel energie je lichaam doorstroomt, en je bent er van overtuigd dat dit niet het einde is. De strijd gaat verder...Hoop stuwt ons verder....

3) Ook hebben de armen ons geleerd dat er een negende zaligspreking bestaat: **zalig de koppigaards**, zij die niet afgeven, zij die koppig voortdoen. Volgende maand ben ik daar 45 jaar. We hebben veel meegemaakt. Daar staan veel van diezelfde mensen nog altijd, fysische vergrijsd, zwakker, met enkele kwalen, eigen aan hun leeftijd en opgevangen tijdens de oorlog. In